

Ruti

Mago nagapi zamaga'zane, fri'zane fore hu'nea naneke

1 ¹Korapa'ma ke fagagohu vahemo'za (jasi) mopa kva hu'naza knafi, tusi'a zamagate'za Juda mopare fore higeno, mago nera Betrehem, Juda mopareti ne'mo, osi'agna Moapu umaniku nenarone, tare ne'ane zamareno vu'ne. ²Ana ne'mofo agi'a, Elimeleki'e, nenaro agi'a Naomi'e, hagi tare ne'amokizni znagi'a, Maloni'ene, Kilionike. Efrati naga nofipinti Betrehem, Juda mopafinti Moab mopare e'za emani'naze. ³Ana mopare mani'nageno, Naomi neve, Elimeleki'a frigeno, Naomi'a tare ne'mofavre'ane zamagraku mani'naze. ⁴Higeno tare ne'amoke Moapu mopareti mofatre ara erina'e. Magomomo agi'a, Opa'e, hanki magomomo agi'a Ruti'e. Ana nehu'za teni'a zgefpu naza anantega mani'naze. ⁵Anante mani'nageno Naomina, tare mofavre'a Maloni'ene, Kilionikea anazanke hu'ne fri'na'e. Ana hzageno, Naomina, tare mofavre'ane, neve'ene, fri'zageno, zavi neteno agraku mani'ne!

⁶Moapuma mani'nenno antahiana Ramo'a asomu huntogeno, agri'a vahepina nezamo'a avite'ma higeno'a, Naomi'a mopa'are vunaku retro nehigeno, nenoferokea, agrane vunaku tro hu'na'e.

Naomi'ene, Rutike Betrehem vu'na'a naneke

⁷Nenofero a'trene, agrane (Naomi) ne'maniza mopa atre'za vu'za Judama nevza kante uhnati'naze. ⁸Anante Naomi'a tarega nenofergiznigu anage hu'ne, tarega motna'a kma antahi'o, antatani'amomo nontega vi'o. Fri'naza nagate'ene, nagrite'enema tanagrama ha'a avu'ava zantera, Anumzamo'a tnagrira ana huno knare avu'ava huranantesie. ⁹Kasefa ve eritna nonku'ma hnapi'na Anumzamo'a knare'za huno kegva huranantegahie huno neznasmino, znagi antako nehige'za krafa hu'za zvi ate'naze. ¹⁰Hianagi znagra anage hunae, O'e, tagra kagri vahetega kagrane vugahu'e, huke asmi'na'e. ¹¹Hu'neanagi, Naomi nona'a anage hu'ne, Kuma tni'arega etetna vi'o, mofanimotna'a, Judama naganema vna'a zamofona knare kegafa omne'ne. Nagra knare osu'noanki'na, mofavrea ksente'snugeno, anamo'a nernave zana

osugahie. ¹²Ku'ma taniarega etetna vi'o, mofa nimotna'a! Nagra ko tvava te'noanki'na ete'na arvea osugahue, nagrama antahi'na knare kna me'neanki'na meni kerge ve erina mofavre zga kse zamantegahue husine. ¹³Tanagra knare znavega ante'nesanke'ne, arave huga kantera ra hate'sino? Tanagra knare vea e'oritna ana kna'afina amnea mani'tesino? O'e, mofa trenimotna'e, naganena ovu tfaza hugaha'e. Na'ankure tanagrama eri'a knazana agtere'na nagra eri'noe, Ramo'a nagrira nazeri haviza hu'ne. ¹⁴Tusi krafa hu'za mago'ene zvira ate'naze. Anante Opa'a nenofona azerino antako nehuno, ana huo huno huma nenteana, Ruti'a tusi'za huno Naomina agzafeno anuki hampo'na hu'ne. ¹⁵Naomi'a anage hu'ne, Ko, neganunkna'a, vahe'ane, anumzama'a nehirega eteno nevie. Neganunkna amage antenka kumaka'arega vuo, huno asmi'ne.

¹⁶Hianagi Ruti'a ke'arera amange hu'ne, natrenka vuo hunka kagra tutura huonanto. Na'ankure, kagrama inantega vusanana, anantega nagra vugahu'e. Inante manisana, nagra anante umnigahu'e. Kagri vahe'mo'za, nagri vahe manigahaze. Kagri Anumzamo'a, nagri Anumza segahie. ¹⁷Inante'ma kagrama fri snantera, anante nagra frisnuge'za ase nantegahaze. Anumzamo'a nagrira tusi'a kna namigahie, nagrama nehua kema amage'ma osnugeno'a. Magoke'zana fri'zamoke tazeri pasegahie.

¹⁸Naomi'ma kegeno hampo'na tino agrane vugahu'e'ma higeno'a, tutu'ma huma nenteretira anante atre'ne. ¹⁹Higeke ana tarega'moke vuvava hu'ne Betrethem uhanatina'e. Betrethem ufrake'za, ana miko kumamo'za uma hnatina'a zankura tusi muse hu'naze. Ana kumate a'ne zgamo'za anage hu'naze, Ama ara Naomi'o?

²⁰Hianagi, Naomi'a ke nonazmi huno, Naomi'e (knaremo'e) hutma nagia ohetma, Mara'e (aka he'ne) huta nagia aheho, na'ankure Miko'zante Kva Hu'nea Hanave Anumzamo (Sovren) knare'zana huonante'ne.

²¹Amareti'ma atre'na vu'noana avitena vu'noe, hianagi Ramo'a nzampi omne kno eteno nvareno e'ne. Na'a higetma Naomi'e huta nagia nehaze, negazo Ramo'ma nagrima ha'ma renenante'no, Miko'zante Kva Hu'nea Hnave Anumzamo (Sovren) nagri'ma nasuzane, nata'zama nenamiana?

²²E'ina higeno, Naomi'ene tragote'noma e'nea ara, Moabuti a' Ruti'e, nenofero. Moabuti'ma e'ne Betrethem'i'ma ehanati na'ana, bali hoza agafa hu'za traga nehza knafi ena'e.

Boasi hozafi Ruti'a, eri'za eri'nea naneke

2 ¹Ana zupa Naomina neve kazigati vahe'a mani'ne, agi'a Boasi'e. Agra Elimeleki naga nofipinti afufeno ne' mani'nege'za, rama'a vahe'mo'za ke'za antahi'za hu'naze.

²Mago zupa Ruti'a Moaputi a'mo, Naomi asmino, natrege'na hozafi vu'na atresaza bali rga knarerema hunantesage'na tragama hanaza

naga zamage nevu'na zogi'nenno. Higeno Naomi'a mofa'nimoka, tagri tavutva'kinka amne vugahane huno hunte'ne. (Diut 24: 19) ³Higeno Ruti'a vuno bali rga traga nehaza vahe zamage nevuno evuramiama'a zogi atru huno vu'ne. Menima agra Boasi hozafi eri'zama omo eri'neana, agra Elimeleki naga nofipinti nere huno ontahi'ne.

⁴Anama nehia knafi Boasi'a Betrehem kumateti eno, hoza traga nehaza vahe'agu kezatino Ra Anumzamo'a tmagrane manigahie, hige'za zamagra nona'a, Ra Anumzamo'a asomu hugantesie, hu'za hu'naze. ⁵Boasi'a, hoza traga nehaza vahe'mokizmi kva ne' antahigeno, Amu zahufa ara aza naga nofipinti a' emani'ne? ⁶Bali traga nehaza vahe'te kva ne'mo anage hu'ne, Agra Moabuti zahufa are, Moabu kumateti Naomi'ene magoka ena'e. ⁷Ruti'a eme nantahigeno, Knare bali tragahu vahe'mokizmi zamage nevu'na, bali rga manute ananekisafinti evu ramisiam'a zogi atru hutere hugaho? Huno hige'na, knarere hunte'noe. E'neregati nantera agafa huno hampona atino tusi eri'za manigsa osu enerino, tona nompina osi'a kna manigsa nehie.

⁸Higeno Boasi'a anage Rutinku hu'ne, Mofanimoka antahi ankeru, mago hozafina atrenka vunka bali rga ome zogi atru osutfu huo. Kagra ama'na hozafinti'ra, atrenka ru hozafina ovugahane. Eri'za a'ne nagani'ane tragotenka eri'zana erigahane. ⁹Ke ankerenka vene'ne mo'za e'i'na hozafi eri'zana eri'zanki nehunka, eri'za a'ne naga zamage huo. Vene'nemo'za kvako osiho hu'na nagra zamasmig'ahue. Kagri'ma tinku kvesi snigenka, vunka vene'nemo'za ome afi'za eme ante'naza kvofinti afinka no. ¹⁰Ruti'a agiafi rena reno anuna mopafi avugosagati hunteno, agriku anage hu'ne, Nahigenka nagrira knare'zana hunantenka, nagrikura kagesa antahi nenamine, nagrama ru mopareti a'ma mani'noana?

¹¹Higeno, Boasi'a nona'a Rutinku anage hu'ne, Maka'zama negave'ma fri'nereti'ma negnoferoma huntanka e'nana'zane, negfane, anta'kane, mopaka'anema atretenka kora antahinka, kenka osu'nana vahe'enena emani'nana kagenke ka'a ko nagrira nasmige'na antahi'noe. ¹²Anama hu'nana nona'a, Ramo mizana kamisie. Knare kvukva zantera Israeli Ra Anumzamo nona huno ante avitegantesie, kagrama kva hunante'snie, hunkama hu'nana Anumzamo. ¹³Anante Ruti'a anage hu'ne, Kagra knare'za nagrira hunenantane ramoka, na'ankure nagra mago kagri eri'za ara omni'noanagi, kagra nazeri so'e nehunka, knare keaga hunami'nane.

¹⁴Henka ne'za nenaza knare, Boasi'a Rutinku anage hu'ne, Amare enka breti eme nenenka, hagi breti ka'a vinega timpi refru hunka no! Higeno bali tragahu vahe'mokizmi zamasoparega umani'negeno tevefi kre hagege hu'naza bali rga fko humigeno Ruti'a nenegeno amu higeno mago'a eriri'ne.

¹⁵Anante Ruti'a otino bali rga eri atru hunaku nehigeno, Boasi'a eri'za vahe'a zamasmino, Atrenkeno ama a'mo'a bali rga ko'nama anakinte'naza

amu'nompi vano nehuno zogino. Ahe onatiho. ¹⁶Anahu kna hutma agri tfana, ko'na anakinte'pintira rga'a rmina avazuhu atre'nenkeno agra zogirino, hagi i'o hutma huonteho.

¹⁷Ana higeno Ruti'a hozafinti bali rga zogi atru nehigeno kinaga se'ne. Anante agrama zogi atru huno hareno eriri'nea bali rgamofa kna'amo'a 10ni'o, 13ni'a kilo naza fore hu'ne.

Ruti'a, Naomi hirega vu'nea naneke

¹⁸Ruti'a zogirino, erino rankumate vigeno, nenofero'a nama'a zogirino e'neo ke'ne. Agra mago'a kre hagegehu balima feru nenegeno amu'ma higeno eriri'nea ne'zana Naomina hefimi'ne. ¹⁹Naomi'a, nenoferonama anage huno antahige'ne, Inante menina bali rga eritru hu'nane? Inante eri'zana eri'nane? Aza'o kagriku'ma agesa antahino kza hu'nesimofona asomu huntegahie. Higeno Ruti'a nenoferonama aza'ene eri'zana eri'neo, nesmino anage hu'ne, Nagrama menima eri'zama eri'noa ne'mofa agi'a, Boasi'e huno asmi'ne. ²⁰Naomi'a nenoferonama anage hu'ne, Ra Anumzamo agrira asomu huntegahie, na'ankure Ramo fri'naza nagakura age oknino, mani'nona nagara so'e hunerante. Anante Naomi'a, Rutina asmi'ne, Ama'na nera tagri tvate kora mani'ne, agra tagri kegva hurantegahie. ²¹Ruti, Moapu a'mo ke nona'a anage hu'ne, mago'ane nagriku anage hu'ne, Kagra eri'za vaheni'a mokizmi zamate manitere nehnanke'za nagri hozafinti ne'zana tragahu vgaregahaze huno nasmi'ne. ²²Naomi'a, anante nenofero Rutina anage huno asmi'ne, Mofa'nimoka agri eri'za mofa'nene tragotenka eri'zante vnanana knare hugantegahie. Na'ankure ru vahe hozafi'ma eri'za omerisanana, hazenke'zamo kvufare egahie.

²³Ana higeno Ruti'a, Boasi eri'za mofane zgane tragoteno bali rga zogino eritru nehigeno, bali hozama tragahu eri'zamo'a vgaregeno, witi hozama tragahu eri'zamo'a anante vgare'ne. Ana eri'zama vgaregeno'a Ruti'a nenofero'ene mani'ne.

Naomi'a Ruti avumro ante'nea naneke

3 ¹Ana zupage Naomi'a nenofero Rutinku amanage huno asmi'ne, Mofa'nimoke, vahe'ma tragotenka noma mani'sana zankura nagra hakre'na kegantesugenka kagrira kagu vazisigenka knare hunka manigahane. ²Menina Boasi eri'za mofane zgane tragotenka eri'za eri'nana nera, tagri tvate knampatie. Ko! meni keragera, bali rga hare kuma tro huntenera bali rga akru haregahie. ³Hagi kagra ti fretenka, mna nevia msave kvufarera nefrenka, knare kukenaka'a kvate eri hutenka, bali rgama hare kumate uraminka vuo. Hianagi, ana ne'mofa avurega osunka ufraki'negeno ne'zane, tinena nevga reno. ⁴Agra retro huno vseku'ma hanigenka, vsesia kumara ke ankerenka, inante vsesifi kvua ketenka, agiarega omeri vkarenka umse'negeno, mago'azama

husana zana ksami'gahie. ⁵Ruti'a, ke nona huno Naomina asmi'ne, Hakare kema nasmina zana, nagra amne hugahue.

⁶Higeno Ruti'a, bali rga hre kumate vuno nenofero'ma maka asmi'no, e'inahuo huno asmi'nea kante ana hu'ne. ⁷Boasi'a ne'zama'a nehna huteno muse nehuno, bali rgama eri kevu vzinte'pinka mago asoparega umse'ne. Anante Ruti'a tkaureno ako heno, Boasi agarega frankera omeri zakeno umase'ne. ⁸Mase'nereti kerage amu'nomp mse rukrahe huku nehuno, anante keana mago a'mo agri agiarega mase'negeno keteno antri hu'ne. ⁹Boasi'a anage hu'ne, kagra azage? Huno antahi'gegeno, ke nona'a anage hu'ne, Nagra Ruti'ne, kagri eri'za mofare, hagi kagri eri'za are, a' navrento, na'ankure tagri naga nofi'mokizmi zamesi'zana, kagra Elimelekina mago korankinka, kagrake taza hugahane. ¹⁰Boasi'a anage hu'ne, mofa'nimoka Anumzamo'a asomu hugantegahie. Kagra vgare muse'za hu'naverina zamo'a, pusante asu'zana agatere, ksefa verero, fenoma'a me'nea netero, fenoma'a omne netera, a' erigante'nogura zamaririnka vono osu'nane. (Diut 25:5-10) ¹¹Menina mofa'nimoka korera osuo, maka zanku'ma nantahigesanke'na, nagra amne hugantegahue. Na'ankure hakare ra kumapi vahe'nimo'za hago knare kavukva ene a' mani'nane hu'za antahi'za kage'naze. ¹²Menina tmage, nagra kvate vaheka'a mani'noe. Hianagi, nagrira nagatereno magora tmazahu nera mani'ne. ¹³Meni kergera ama anante mase'negeno, hagi nanterampi a' erigantegahue hniana, knare hugahie, atregeno agra ana hino. Hianagi anama osugahue'ma hniana, nagra tmage hu'na huvempa nehue, Ra Anumzama mani'negu nagra ara erigantegahue. Amare mse'negeno ko atino.

¹⁴Higeno Ruti'a agafi mase'nereti, msa osu'negeno ko'atu hanimpi vahe'mo onke'are vu'ne. Boasi otino amanahu agha antahi'ne, Mago a'mo bali rga hare kumapi eno emase'nereti vie, kea ontahi tfa hiho. ¹⁵Ngo'ane agra anage hu'ne, amega kvufare'ma ruvnare'nana kena eritarenka azeri hampona huo, higeno azerigeno, 6si'a zupa balia herfi anteno anakino afunte kofi ante'ne. Ana huteno Boasi'a ra kumapi ufre'ne. ¹⁶Ruti'a nenofrontega vu'ne.

Ruti'ma nenofronte uhnatigeno, Naomi'a antahige'ne, Mikazamo'a inankna hugante'ne, mofa'nimoka? Higeno Ruti'a, maka'zama Boasi hunte'nea zana asmi'ne. ¹⁷Ruti'a anage hu'ne, Ana bali rgamofona, 27ni'a kilo naza kna'amo'a hu'nea, herfinteno nenamino anage hu'ne, Neganofrontega vusunka, kza avapara ovugahane hu'ne. ¹⁸Anante Naomi'a anage hu'ne, ako'henka mofa'nimoka avega ante'nenka ko, naza fore hugahifi. Na'ankure, ana nemo'a mani fru osu'nenno ana kna'zana mensi eri ante fru hugahie.

Boasi'a ana knaza eri fru hu'nea naneke

4 ¹Boasi'a ana kumate mrrerino kasante umani'ne. Anante Boasi'a keana, Rutima asmino kva huntegahie hu'nea ne' egeno, anage hu'ne,

Nenfuga amare enka emnio, higeno anante emani'ne. ²Boasi'a 10ni'a ranra kuma kva vahe, zamare atru huno anage hu'ne, Amare emniho, hige'za zamagra emani'naze. ³Anante Boasi amanage huno ana nera asmi'ne, Naomi Moabu mopareti e'nenno, tagri vahe'mofo Elimeleki mopa mizante atrenaku nehige'na negasmue. ⁴Hige'na nagra tmage kazigati kasami fatgo hunaku nagesa nentahue. Amama mani'naza vahe'ene, ranra kva vahenimokizmi zamufi, kagrama miza sena aza hugahue hanunka, amne ana huo, hagi ana osugahue hanunka, nasmige'na antahi'nenno. Na'ankure kagra kagota hanke'na, nagra kagri kamage hu'noe. Ana ne'mo kenona huno, nagra mizase'na aza hugahue huno hu'ne. ⁵Boasi'a anage hu'ne, Ana mopa Naomi azampinti miza sesana zupa, Moabu fri'nemofu kento, Rutina nfa'aza hugahane, fri'nea ne'mofo naga zamagima erifore hnanke'za, ana naga'mo'za ana mopa erigahaze. ⁶Kvama hunttega ne'mo'a anage hu'ne, Nagra mizase'na azahuga osu'noe, na'ankure e'ina hanu'na nenfama namige'na erisanti hare'noa zana eri haviza hugahue. E'ina hu'negu nagrama huga'zana kagra huo. Na'ankure nagra mizase'na azahuga osu'noe.

⁷Amanahu avu'avara, korapa knafi'na Israeli vahepi me'neane. Mago'zama mizasekuro, azahu'kura, mago ne'mo agia ano zafino mago'mofo nemia zane. Higeno amanahu antahi'zamo'a mani'zamofu kankamu erifore huno Israelia vahera aza nehia zane.

⁸Ana higeno, Naomima kegva hunttega ne'mo'a, Boasinku anage hu'ne, Kagraka'a suza miza'so, nehuno aga nona zafi'ne. ⁹Anante Boasi'a ranra vaheku'ene, mika vaheku anage hu'ne, tamagra negesage'na tamagri tamufi menina Naomi azampintira, Elimelekima, Kilioni'ma, Maloni zantami'ma me'neana, nagra miza segahue. ¹⁰Nagra ana zanke hu'na, Moaputi a' Rutina azeri nfa'a nehue, Maloni kento a'mo nagri a' mani'nenno, fri'nea ne'mofo agi fnane hu'zanku zamagia erifore hanige'za ana mopare ene, vahe'afine, kuma'afinena fanane osugahie. Mika vahe'mota menina amazana tamufinti negaze,

¹¹huno higeno ana kumamofu kasante mani'naza vahe'ene, kumate ranra vahe'ene mika'moza hu'za, Tagra negone, Ra Anumzamo azeri so'e hanigeno nonka'afima esnia a'mo'a, Resoli'ene, Liakema, Israeli vahe kse hakare huna'a kna hugahie. Hanigenka kagra Efrati naga nofipi ra kagi erinka Betrehemia feno ne' manigahane. ¹²Mago'ene nagakamo'a, Peresi naga kna huno, Judanteti Tamari'ma ksente'nea ne'mofo nagapinti, Ra Anumzamo ama a'pinti mofavre zga kmigahie.

Naomi negeho fore hu'nea naneke

¹³Higeno Boasi'a, Ruti a' avregeno nenaro'za higeno, anteno mse'ne. Ramo azeri knare hunttegeno agra amu'ene huno ne'mofavre ksente'ne. ¹⁴Anante a'nemo'za Naominku anage hu'naze, Ra Anumzamofu agi'a

erisga hanune, na'ankure meni ama knafina kzahu vahera omni'ne huno onkatre'ne. Ama mofavremo Israeli vahe motafina ragi erigahie. ¹⁵Agra nomni zanka'a kzeri muse nehuno tvava'ma resankeno'a knare huno kegva hugantegahie, na'ankure neganofero'a, seveni'a ne'mofavre zga zamagatere'no, agra avesi kantega'hie! ¹⁶Anante Naomi'a ana mofavre avreno, agra'a asumpi anu'kino kegva hu'ne.

¹⁷Magopi nemniza a'nemo'za, anage hu'naze, Mago ne'mofavre Naomi'na fore humie! Obeti'e hu'za agi'a antemi'naze. Obeti'a raseno Jesi ksentegeno, Jesi'a, Deviti nefaza hu'ne!

Deviti'a, Obeti naga'nofipinti fore hu'nea naneke

¹⁸Ama'ne e'i Peresi naga'nofimokizmi zamagi'e, Peresi'a, Hesroni ksentene, ¹⁹Hesroni'a, Rami ksentegeno, Rami'a, Aminadabu ksentene. ²⁰Aminadabu'a, Nasoni ksentegeno, Nasoni'a, Salmoni ksentene. ²¹Salmoni'a, Boasi ksentegeno Boasi'a, Obeti ksentene. ²²Obeti'a, Jesi ksentegeno, Jesi'a, Deviti ksentene.